

Rederi AB Nestor/Marine Crane AB
Box 2
941 21 PITEÅ

Ifrågasatt konkurrensproblem – Isbrytnings- och bogserings- verksamhet

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare.

Ärendet

Marine Carrier AB¹ har i skrivelse som kom in till Konkurrensverket den 14 november 2011 anfört att Luleå kommuns helägda dotterbolag Luleå Bogserbåts AB (LBAB) snedvrider konkurrensen på marknaden genom att utföra bogserings- och isbrytningstjänster i olika hamnar i Bottenviken och därmed utanför Luleå Hamn.

LBAB har anfört att Luleå Hamn är Sveriges femte största hamn med omfattande trafik över året av bl. a. större bulkfartyg som på grund av sin storlek har säkerhetskrav som omfattar samtidig assistans av tre bogserbåtar. LBAB är därmed sedan 1993 den enda aktören i regionen med tre båtar med sådan isklassning som helt är anpassade till regionens förutsättningar. Detta innebär att LBAB på grund av de för hamnverksamheten ställda säkerhetskraven - sett över helåret – har en för Luleå Hamns behov överstigande kapacitet inom bogserbåts- och isbrytarverksamhet.

Enligt LBAB och Luleå kommuns uppfattning hör hamnbogsering och isbrytning till en kommunal hamns grundläggande funktioner. Att LBAB utfört uppdrag till kunder utanför hamnen och kommunen beror på att annat privat alternativ till Marine Carrier AB inte förelegat.

Konkurrensverkets utredning

Konkurrensverket har inom ramen för ärendet varit i kontakt med ett flertal aktörer, däribland olika hamnar i Bottenviksregionen samt det fåtal privata isbrytnings- och bogseringsaktörer som kunnat identifieras.

¹ Marine Carrier AB gick i konkurs 2011-12-12.

Hamnarna som Konkurrensverket varit i kontakt med har bl. a. framfört följande. Sedan 1960-talet då det beslutats om att hamnarna skulle hålla öppet året om har det funnits ett behov av isbrytnings- och bogseringstjänster. För hamnarna är det i det avseendet viktigt att säkerställa trafiken. I praktiken har det inneburit att hamnar haft behov av isbrytnings- och bogseringsbåtar med rätt kapacitet tillgängliga året om med en besättning med rätt kompetens. Enligt hamnarna finns det få privata alternativ och det beror på att det är fråga om stora initiala investeringskostnader i att införskaffa en båt samtidigt som intäktsmöjligheterna är små. Detta bekräftas av att Piteå hamn konkurrensutsatt tjänsterna genom upphandlingar vid två tillfällen (2004 och 2007) och vid båda tillfällena endast fått anbud från LBAB.

De privata alternativen har framfört bl.a. följande. Isbrytningssäsongen är koncentrerad till ett antal månader under vintern, tre till sex månader under normala år. Det har tidigare funnits ett större antal privata utförare när det från industrin fanns ett stort behov av någon som kunde utföra timmertransport sommartid. På vintern bröt man då is relativt billigt för att hålla besättningen med jobb. När timmerbogseringen upphörde under början på 90-talet försvann dock både besättning och båtar. Detta har lett till att det på senare år har gjorts få investeringar i isbrytande båtar samt att det råder brist på kompetens på marknaden. Idag är det i stort sett endast LBAB som har överkapacitet på vintern och det beror på att de får kontinuerliga bogseringsuppdrag av Luleå, den mest trafikerade hamnen i regionen.

Skäl för beslutet

Enligt 3 kap. 27 § konkurrenslagen (KL) kan en kommun förbjudas att bedriva säljverksamhet om den (i) snedvrider, eller är ägnad att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden eller (ii) hämmar, eller är ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. En sådan säljverksamhet får dock inte förbjudas om den är förenlig med lag. När det gäller en verksamhets effekter på konkurrensen är det, enligt förarbetena till lagrummet, viktigt att i det enskilda fallet ta ställning till om beteendet skadar drivkrafterna till konkurrens samt själva mekanismerna på marknadsplatsen. Vissa beteenden kan vara neutrala för konkurrensen på marknaden och bör därför inte omfattas av regeln. Så kan det exempelvis vara där det finns ett bristande kommersiellt utbud.

Enligt den s.k. lokaliseringsprincipen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) ska en kommunal angelägenhet för att vara kompetensenlig ha anknytning till kommunens område eller dess medlemmar. Det kan konstateras att LBAB bedriver verksamhet utanför den egna kommunen. Under sådana förutsättningar utgör åtminstone verksamheten utanför kommunen sådan som kan förbjudas enligt 3 kap. 27 § KL, förutsatt att bestämmelsens övriga rekvisit är uppfyllda.

Mot bakgrund av de uppgifter som inhämtats i ärendet finner dock Konkurrensverket inte att det finns skäl att vidare utreda de förhållanden som påtalats i klagomålet.

Konkurrensverkets beslut att inte utreda saken vidare innebär inte ett ställningstagande till om förfarandet strider mot konkurrensreglerna.

Detta beslut kan inte överklagas.

Hur ni kan gå vidare

De företag som berörs av detta beslut kan vända sig till domstol för att få saken prövad.

En talan rörande konkurrensbegränsande samarbete mellan företag enligt 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) eller rörande missbruk av dominerande ställning enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen väcks vid Marknadsdomstolen.

En talan om förbud för konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet enligt 3 kap. 27 § konkurrenslagen väcks vid Stockholms tingsrätt.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Göran Karreskog. Föredragande har varit Omar El Khatib.

Göran Karreskog

Omar El Khatib

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats

Kopia till:

Luleå Bogserbåts AB